

РЕЛИГИЈА И МАГИЈА

Британски антрополог Бронислав Малиновски, установио је да у свакој заједници (од најранијих до најсавременијих заједница) постоје јасно изражена два домена: *духовни* и *световни*, тацније домен магије и религије и домем науке. И један и други домен су у функцији објашњења света и човековог положаја у њему. Човек од увек тежи да одговори на питања: „Ко сам ја? Како је свет настао? Одакле долазимо?... „ и да на тај начин уредсвети свет у коме живи то јест да од **Хаоса** (неуређено стање) направи **Космос** (уређена целина). Руковођен стеценим знањима и искуствима науцио је како да олакша себи живот и унапреди привреду. Наравно, увиђао је и да знање и труд често нису довољни да се супротставе ћудима природе. Тако су стваране прве замисли о постојању „виших сила“, замисли о опстојању добрих и злих сила. Претпоставља се да тако настају прве замисли Бога, тацније појмова **натприродног и светог**.

Појам религија први је употребио Лактанције, хришћански аутор из Северне Америке, који овај термин иводи од речи *religare* што значи „поново прицврстити“, повезати човека са Богом. Како постоје религије без Бога (будизам), религија се отуда дефинише као духовна повезаност заједнице људи или неког појединца и замишљеног натприродног или моћног бића које ћемо означити појмом : СВЕТО, НУМИНОЗНО.

Социологију не интересује да ли Бог постоји или не. Она се интересује за друштвене аспекте религије. Покушава да одговори на питања: кава је улога религије у друштву; зашто расте или опада број верника у друштву у одређеном историјском тренутку; како су религије организоване, шта је заједничко, а шта различито у разним религијама итд.

ФУНКЦИЈЕ РЕЛИГИЈЕ:

1. **сознајна функција** (објашњена на почетку текста);
2. **интегративна функција**- религија повезује појединце преко заједничких представа, веровања и обичаја у заједницу;
3. **регулативна функција**- уређује друштво јер успоставља систем вредности и правила понашања;
4. **компензаторска функција**- замењује, допуњава човеку изгубљено.

СЛИЦНОСТИ МАГИЈЕ И РЕЛИГИЈЕ

Оно што је заједничко магији и религији је: 1) веровање у постојање “моћне силе” која влада судбином човека и природним догађајима. 2) обављање једног броја практичних радњи- обред, ритуал.

РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ МАГИЈЕ И РЕЛИГИЈЕ

1) Магија тежи да директно контролише природу снагом бајања и обредним цинима, а религија настоји да их путем молитве, дакле посредно, умилостиви.

2) Магија као одређена практична радња коју изводи *маг, врац, шаман* предузима се по потреби због непосредно оцекиваних догађаја у будућности (магија је окренута будућности) и изводи се по потреби. Религијски цин окренут је прошлости и, поштовању традиције и обавља се у тачно одређеном времену у циљу појацавања везе човека и Светог бића.

3) Религијски ритуал се изводи у цркви, храму, крај домаћег огњишта, светог камена то јест на одређеном месту, при чему је веза људи и свештеника трајнијег карактера. У магијском цину не постоји никаква црква те се магијски цин врши на било ком месту, а однос између враца и људи је тренутног карактера.

ЕЛЕМЕНТИ РЕЛИГИЈЕ

Религијска веровања и идеје – изложена су кроз молитве, пророцанства, свете књиге итд.

Мит- предање, прица о пореклу света, човека и других важних ствари на којима се заснива култура једне заједнице.

Религијско искуство- лични доживљај светог и онога што превазилази овоземаљско искуство.

Религијска пракса- односи се на практичне радње, ритуал, обред.

Религијске заједнице- најпознатије су јудаизам, хришћанство, ислам, будизам. (о томе ће касније бити више речи)

Религијске организације- црква, секта, деноминација, култ. (о томе ће касније бити више речи)

Уопштено говорећи, све религије се могу поделити на: 1) *анимистицке религије*, где бисмо могли да сврстамо магијску праксу (манизам), тотемизам, демонизам, зооморфизам; 2) *политеистицке религије*, веровање да постоји више богова и 3) *монотеистицке религије*, веровање у једног бога.

Анимистицке и политеистицке религије су махом народне религије, док су монотеистицке религије наднационалне и универзалне.

ОБРЕД, РИТУАЛ, КУЛТ

Обред и ритуал су у извесном смислу синоними. Њима се означавају цулно видљиве радње обогашене плесом, музиком, приношењем жртве, изговарањем молитве.

Култ је сложенији појам од обреда. Док је обред искључиво практична страна религије, култ укључује и практичну и духовну димензију. Култ бисмо могли одредити као обоготворење или обожавање: 1) неке ствари, предмета, појава из природе - *култ природе*; 2) духова предака и душа умрлих предака (кости, мошти, реликвије, гробови) - *култ предака*.

ПРИНЦИПИ МАГИЈСКОГ РИТУАЛА

Магија претпоставља постојање тајне, невидљиве силе која повезује све предмете и бића у природи. Ова сила се у различитим деловима света зове: мана, оренда, вакан.

Магијско мишљење је у основи опажајно мишљење по коме су појавни, природни свет и човек једно. Зато човек у природи пројектује, замишља исти или према себи сличан дух.

Магијска радња заснива се на два принципа опажајног мишљења:

1) Ствари које су једном биле повезане, додиривале се, остају у тој вези и када се насилно одвоје. На овом принципу поцива *контактна или магија по додиру*.

2) На принципу да слично производи слично или последица лица на свој узрок поцива *имитативна магија*.

КАРАКТЕРИСТИКЕ МОНОТЕИСТИЦКИХ РЕЛИГИЈА

Монотеизам је веровање у једног бога. Најважније и најраспрострањеније монотеистицке религије су: јудаизам, хришћанство, ислам и будизам. Заједнице карактеристике монотеистицких религија су:

- 1) Монотеистицке религије су *универзалне*. Оне су наднационалне . Распрострањене су широм света.
- 2) *Сотеролошке* су – све горе наведене религије нуде идеју о спасењу човека. Рец сотерологија изводи се од грчке речи *soter*- спаситељ , избавитељ и речи *logos* - наука. Како је човек биће које је смртно и склоно греху, религија му нуди спасење. У хришћанству човек спасење проналази у идеји рајаи вечног живота. Исус Христ је *Soter* , спаситељ, избавитељ и искупитељ народа.
- 3) *Есхатолошке* су – нуде идеју о крају света. Есхатологија је систем религијских учења о крају света, загробном животу, о судбини космоса свега што постоји. Овај термин треба разликовати од апокалипсе који је веровање да су управо сада и овде „последња времена“.
- 4) Оне су *пророчке* или *објављене*. Ове религије су утемељили пророци: Мојсије, Христ; БУда и Мојсије. Бог је њима „објавио“ истину.
- 5) Монотеистичке религије су *акетске* . Наше тело, цулна уживања, нагони и страсти су извор „зла“ и наводе нас на странпутицу. Одрицање од телесног и цулног и неговање духовног омогућава нам превазилажење зла .

ВАШ ЗАДАТАК ЈЕ ДА ПРОЦИТАТЕ И НАУЦИТЕ ЛЕКЦИЈУ.